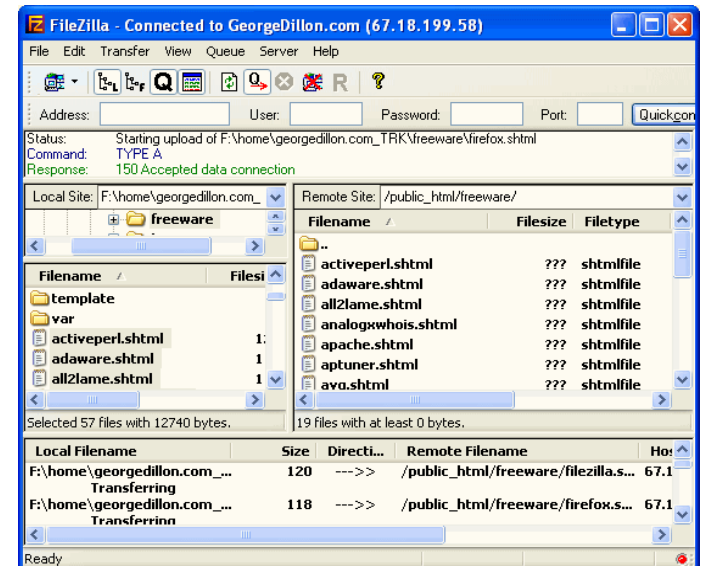

3. prednáška

Aplikačná vrstva 2.časť

DNS: Domain Name System

Ľudské identifikátory:

- ❖ Meno, RČ, č. OP, č. pasu

Koncové stanice, routre:

- ❖ IP adresa - používaná na adresovanie datagramov na sieťovej vrstve
- ❖ “doménové meno”, napr. ics.upjs.sk - používané ľuďmi

DNS: preklad z doménových mien na IP adresy a naopak

Čo je DNS?:

- ❑ **distribuovaná databáza** nad celosvetovou hierarchiou mnohých **doménových serverov** (DNS serverov, name serverov)
- ❑ **protokol aplikačnej vrstvy** umožňujúci koncovým zariadeniam, routrom a DNS serverom komunikovať, aby umožnili preklad doménových mien a IP adries
 - ❖ poznámka: adresácia počítačov je záležitosť jadra internetu a predsa je v prípade doménových mien riadená z koncových zariadení

DNS

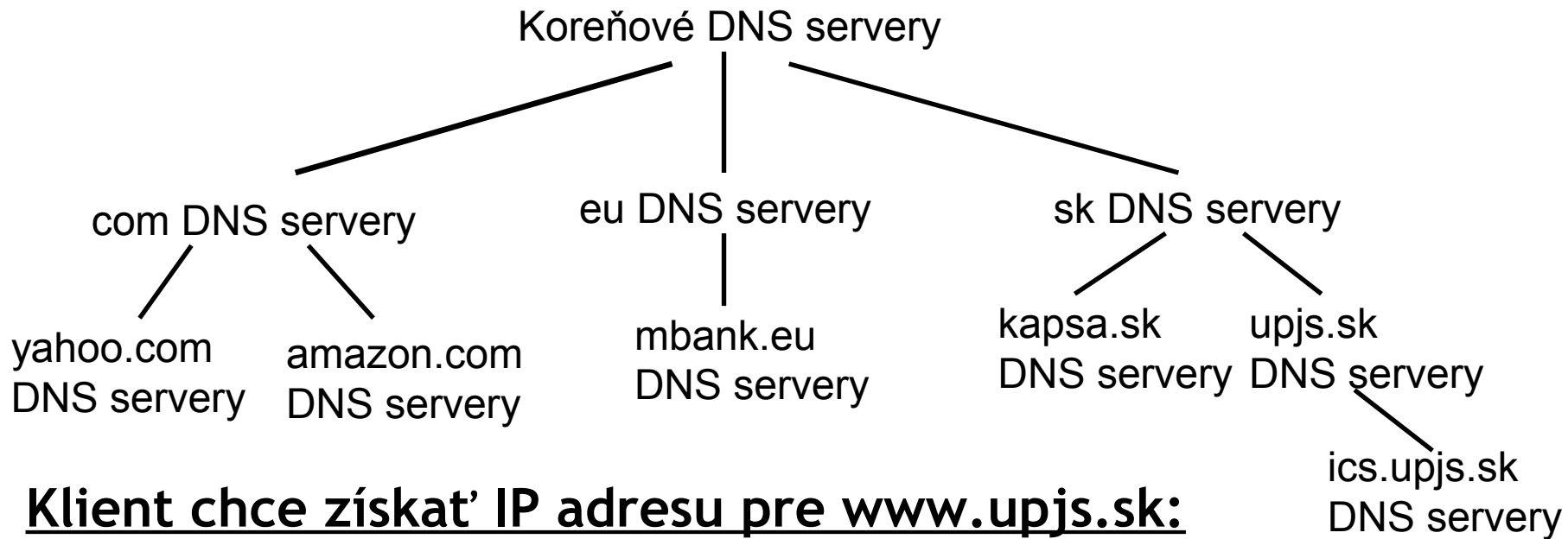
Služby DNS

- ❑ preklad doménových mien na IP adresy a späť
- ❑ host aliasing
 - ❖ Viac mien pre jeden počítač (jednu IP adresu)
- ❑ mail server aliasing
 - ❖ nezávislé od mena počítača
- ❑ distribuovanie zát'aže
 - ❖ replikované webové servery: viac IP adries pre jedno doménové meno

Prečo nie je DNS centralizované?

- ❑ single point of failure
 - ❖ ak by centrálné DNS zlyhalo, “skolabuje” celý Internet
- ❑ veľká zát'až siete na jednom mieste
- ❑ vzdialenosť centrálnej databázy
- ❑ spravovanie

Distribovaná, hierarchická databáza

Klient chce získať IP adresu pre www.upjs.sk:

- ❑ klient sa opýta **koreňového DNS servera**, aby mu povedal, kde sídli DNS server pre doménu **sk**
- ❑ klient sa opýta DNS servera pre doménu **sk**, aby mu povedal, kde sídli DNS server pre doménu **upjs.sk**
- ❑ klient sa opýta DNS servera pre doménu **upjs.sk**, aby mu povedal IP adresu pre **www.upjs.sk**

DNS: Koreňové doménové servery

- Kontaktované lokálnym doménovým serverom, ak nevie sám odpovedať
- Na svete je presne 13 IP adries, na ktorých sú koreňové DNS servery
 - ❖ Hovoríme, že je 13 koreňových doménových serverov
 - ❖ Reálne takmer každý z nich sídli na mnohých miestach
 - Veľa počítačov s rovnakou IP adresou (vid'. anycast)
 - <http://www.root-servers.org/>

TLD a autoritatívne servery

❑ Top-level domain (TLD) servery:

- ❖ Zodpovedné za com, org, net, edu, atď. A za všetky koncovky krajín sk, cz, at, uk, fr, ca, jp, ...
- ❖ Doménu **com** spravuje Network Solutions
- ❖ Doménu **sk** spravuje štátna spoločnosť SK-NIC

❑ Autoritatívne DNS servery:

- ❖ DNS servery organizácií (napr. doménový server pre upjs.sk)
- ❖ **spravujú** mená počítačov pre danú doménu
- ❖ ich IP sú evidované v nadradených DNS serveroch (napr. TLD)
- ❖ opak, teda neautoritatívne servery neexistujú
 - existujú neautoritatívne odpovede od DNS serverov, ktoré si pamätajú preklad daného mena a IP adresy z predchádzajúcej komunikácie vo svojej cache

Lokálne doménové servery

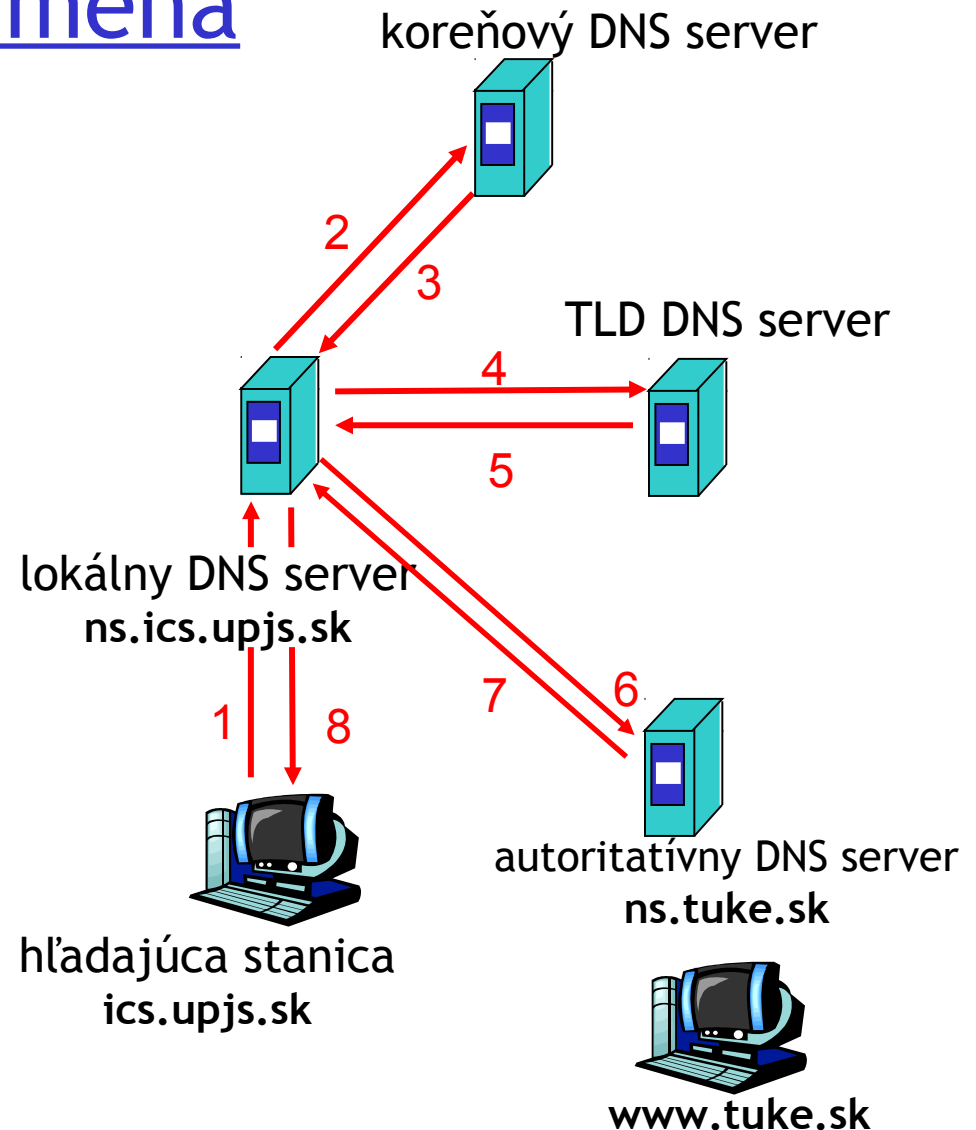
- ❑ nemusia byť zakomponované v hierarchii
- ❑ každý provider nejaký lokálny doménový server prevádzkuje
 - ❖ označuje sa ako “default name server”
- ❑ keď klient zadá požiadavku pre DNS, tento server komunikuje s ostatnými doménovými servermi a nakoniec vráti výsledok
 - ❖ niečo podobné ako proxy web server

Príklad prekladu mena na IP adresu

- ❑ Proces na ics.upjs.sk chce IP adresu pre www.tuke.sk

Postupné otázky:

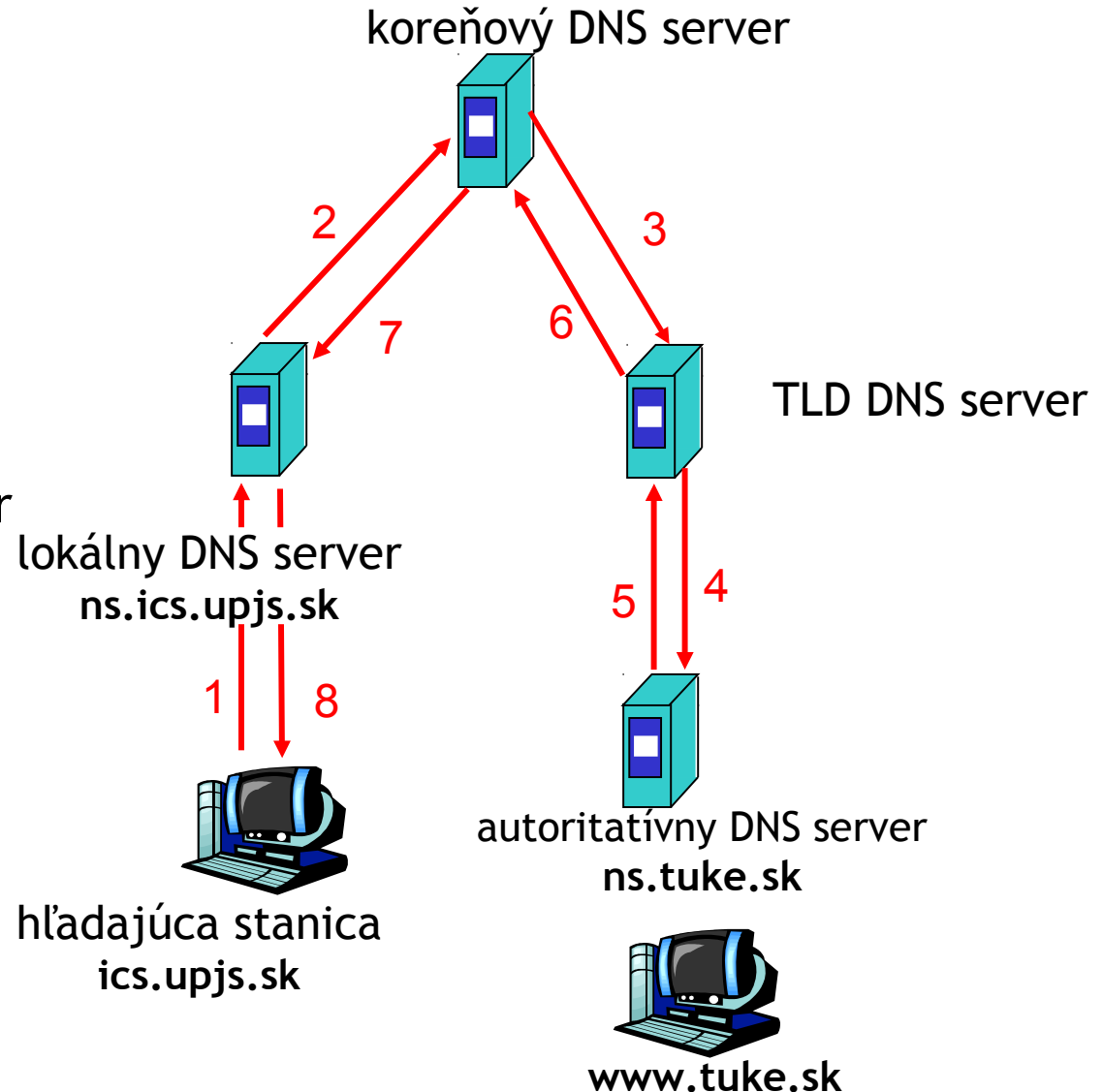
- ❑ oslovený server odpovie menom servera, ktorý treba osloviť ako ďalší
- ❑ “Neviem odpovedať, spýtaj sa tohoto servera”
- ❑ “Ja ho nemám, ja ho nemám, má ho číslo 195.12.159.3”

Príklad prekladu mena na IP adresu

Rekurzívna otázka:

- ❑ bremeno zistenia adresy necháme na oslovený DNS server
- ❑ zaťažujeme iný server
- ❑ V praxi sa rekurzívne pýtame len lokálneho DNS servera, ten sa ďalej pýta nerekurzívne

DNS: cache-ovanie a obnovovanie záznamov

- keď sa nejaký server dozvie mapovanie z iného servera, tak si ho zapamätá v *cache*
 - ❖ záznamom v cache po čase vyprší platnosť
 - ❖ typicky blízke TLD servery sú známe lokálnym doménovým serverom
 - Teda sa nemusia zakaždým pýtať koreňových DNS serverov, kde sú TLD DNS servery

DNS záznamy: RR (resource records)

DNS: distribuované úložisko DNS záznamov

Formát RR: (meno, hodnota, typ, ttl)

Time To Live
=
dĺžka života

□ Typ A

- ❖ meno je doménové meno
- ❖ hodnota je IPv4 adresa

□ Typ AAAA

- ❖ to isté pre IPv6 adresy

□ Typ NS

- ❖ meno je doména (napr. upjs.sk)
- ❖ hodnota je meno autoritatívneho servera pre túto doménu

□ Typ CNAME

- ❖ meno je alias pre “kánonické” (skutočné) meno

www.ibm.com je v skutočnosti
servereast.backup2.ibm.com

- ❖ hodnota je kánonické meno

□ Typ MX

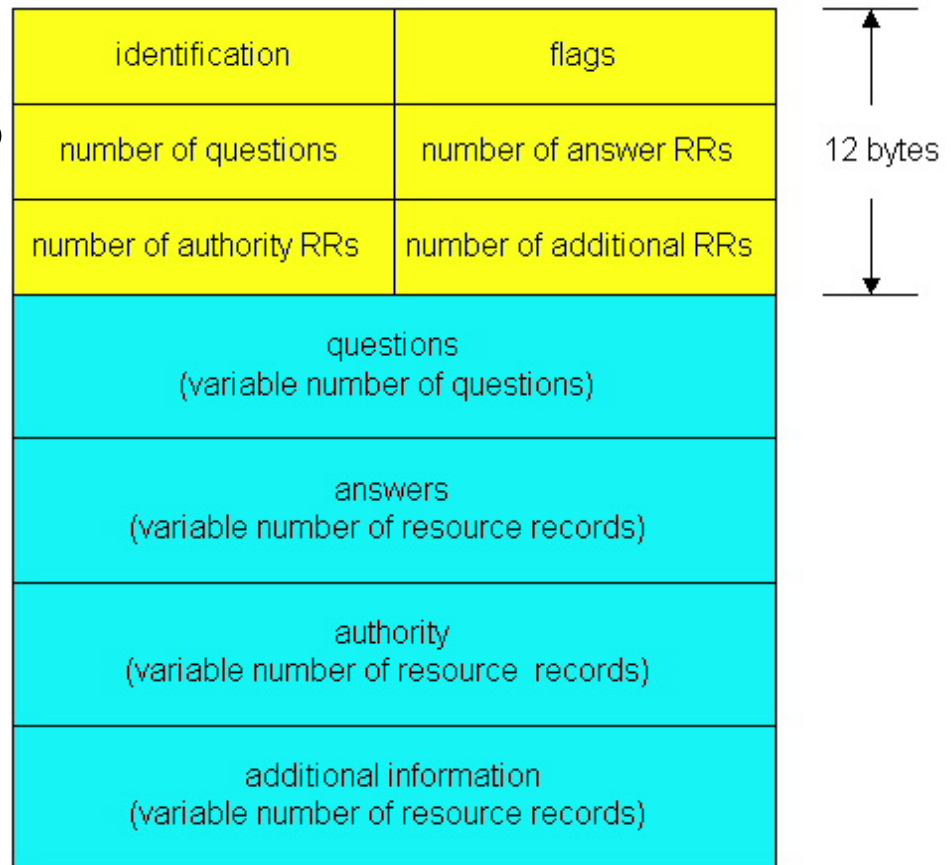
- ❖ hodnota je meno mailového servera asociovaného s menom

DNS protokol: RFC 1035

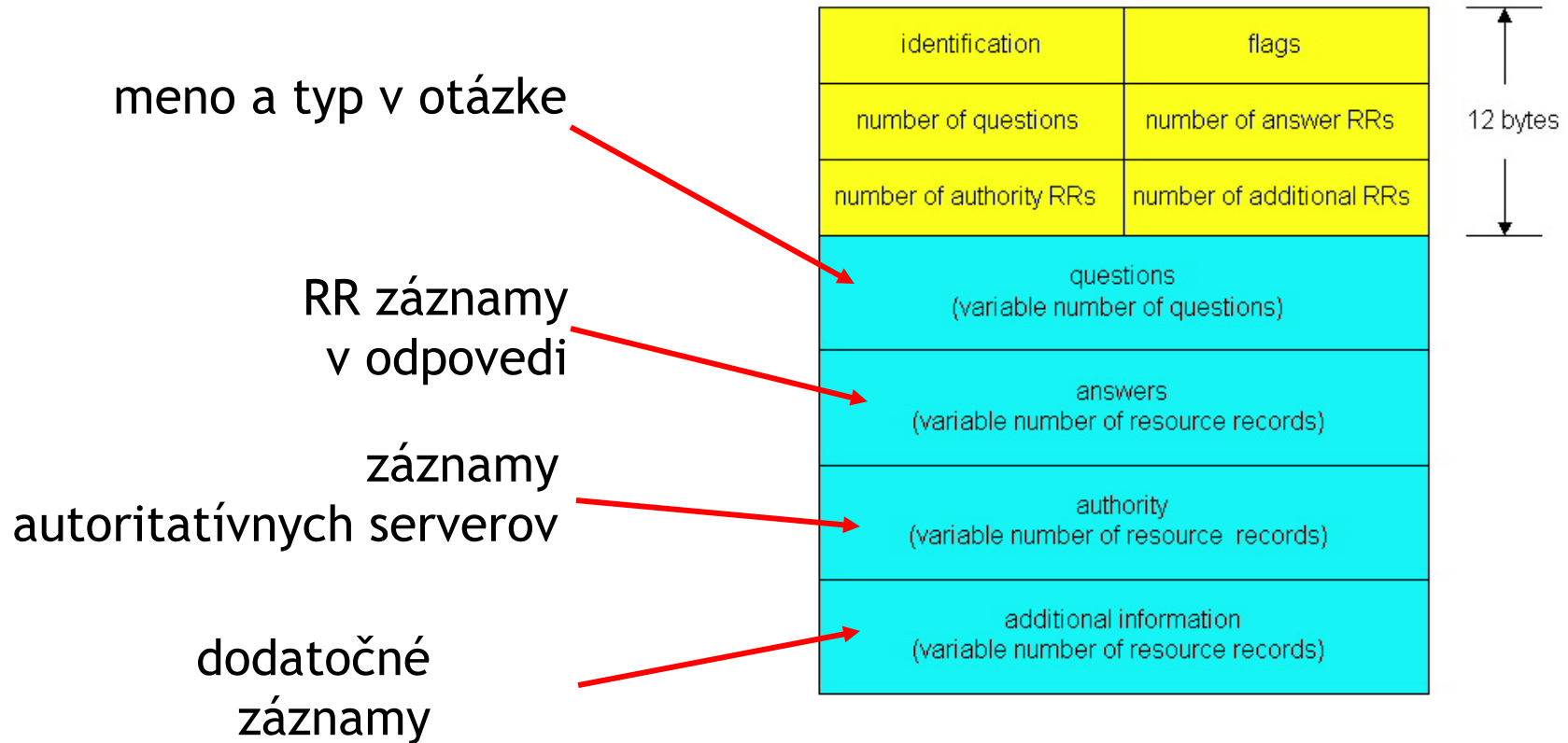
Požiadavky aj *odpovede* majú rovnaký formát - binárny

Hlavička správy:

- ❑ **identification**: náhodné 16 bitové číslo spoločné pre otázku a odpoveď
- ❑ **flags (príznaky)**:
 - ❖ požiadavka alebo odpoveď
 - ❖ žiadosť o rekurziu
 - ❖ možnosť rekurzie
 - ❖ autoritatívna odpoveď alebo nie

DNS protokol

DNS server

- ❑ počúva na porte 53
- ❑ komunikácia cez TCP alebo UDP
 - ❖ tí, čo žiadajú o preklad, obvykle komunikujú cez UDP
 - ❖ zrkadlá žiadajúce o všetky autoritatívne informácie komunikujú cez TCP
- ❑ ak chcem **nový autoritatívny DNS server** pre nejakú doménu, napríklad pre **psin.sk**, musí prevádzkovateľ TLD DNS servera pre doménu **sk** vložiť nasledovné údaje:

```
(psin.sk, ns.psin.sk, NS)
```

```
(ns.psin.sk, 10.10.10.10, A)
```

- ❑ Na serveri ns.psin.sk si môžem vytvárať záznamy typu A, napríklad www.psin.sk, alebo aj MX záznamy, ak chcem prevádzkovať aj mailový server

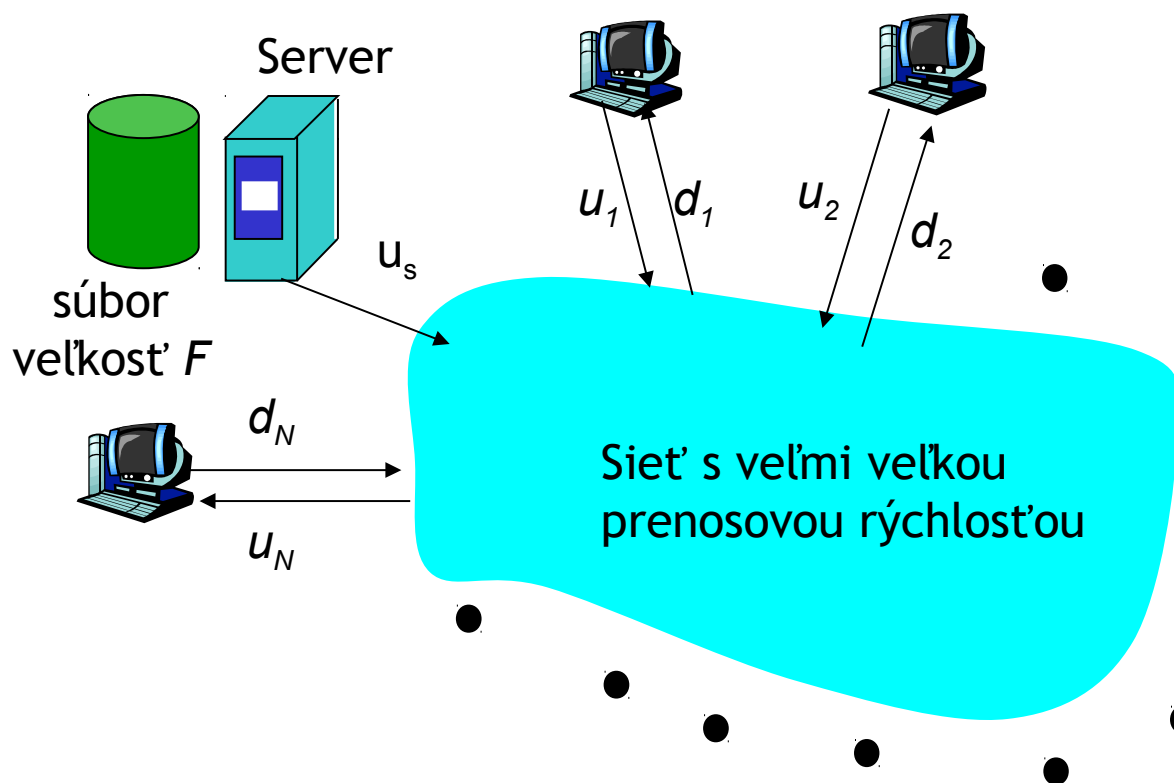
Zdieľanie súborov cez P2P

Príklad

- ❑ Alica spúšťa P2P program na svojom notebooku
 - ❑ bežne sa pripája na rôznych miestach a stále dostane inú IP adresu
 - ❑ hľadá film “Matrix”
 - ❑ aplikácia jej zobrazí, ktorý z peerov v jej P2P sieti zdieľa film Matrix
 - ❑ Alica si vyberie spomedzi peerov Boba
 - ❑ súbor sa kopíruje z Bobovho počítača do Alicinho notebooku
 - ❑ zatiaľ čo Alica sťahuje film Matrix, iní peerovia môžu ťahať zdieľané dáta z jej notebooku
 - ❑ Alicin P2P program je zároveň klientom aj serverom.
- Všetci peerovia sú servery = vysoká škálovanosť!

Porovnanie klient/server a P2P architektúry

Otázka : Koľko času je potrebné na distribúciu súboru pôvodne z jedného servera na N počítačov?

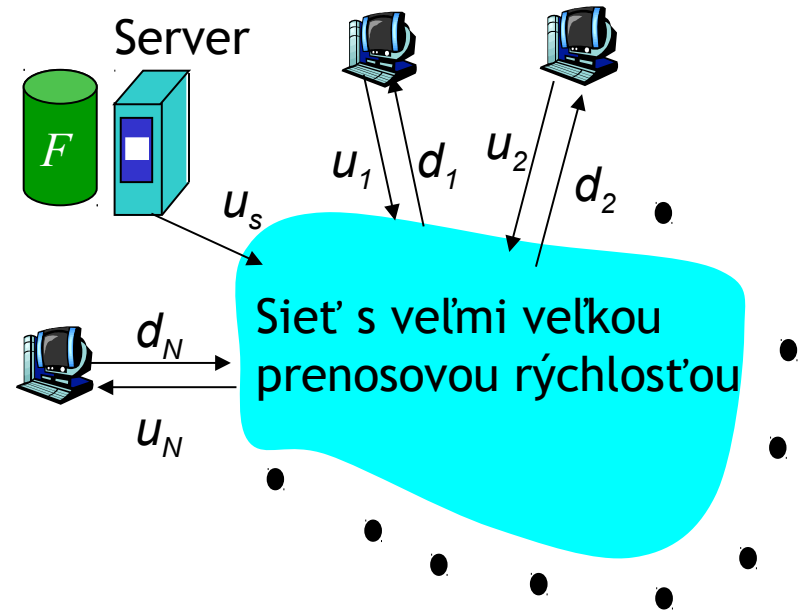
u_s : šírka pásma servera pre upload

u_i : šírka pásma klienta alebo peera pre upload

d_i : šírka pásma klienta alebo peera pre download

Klient/server: čas distribúcie súboru

- ❑ server odosielajúci N kópií súboru veľkosti F sekvenčne:
 - ❖ NF/u_s sekúnd
- ❑ Klient i potrebuje minimálne F/d_i sekúnd na download

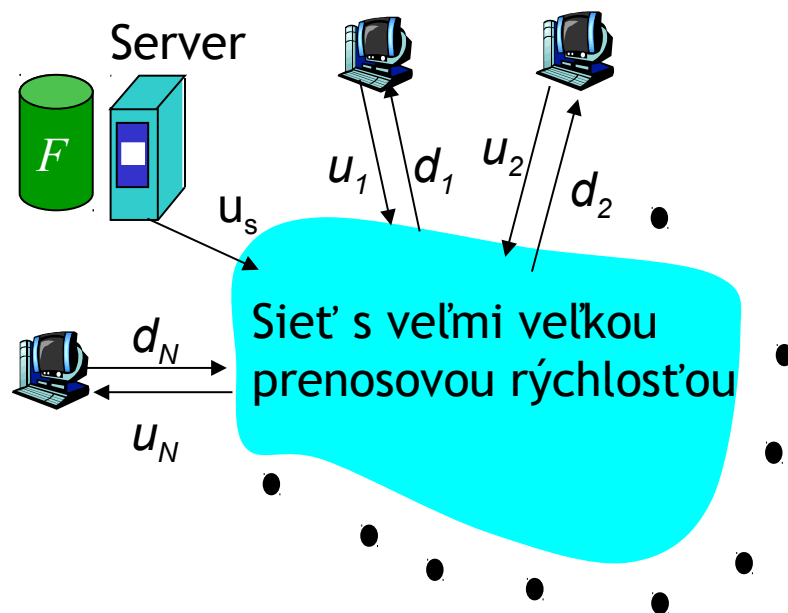
Čas na rozposlanie súboru veľkosti F ku N klientom

$$= d_{ks} = \max \left\{ NF/u_s, F/\min_i(d_i) \right\}$$

pre veľké N rastie lineárne

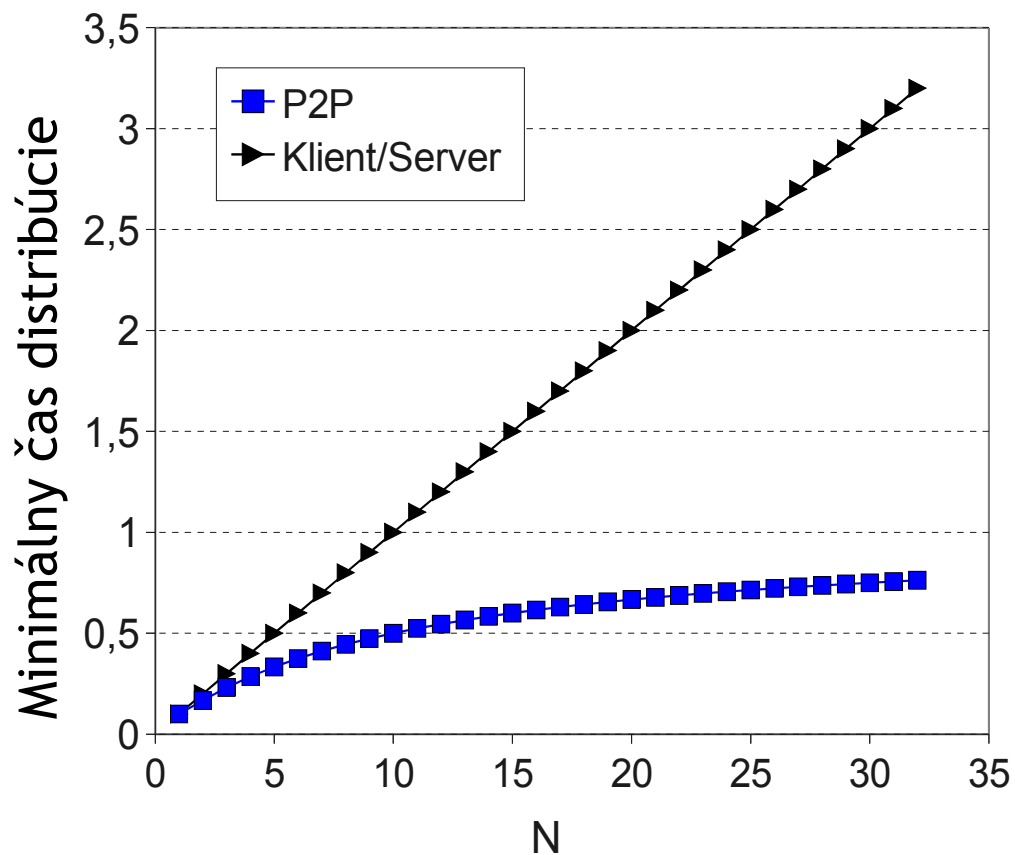
P2P: čas distribúcie súboru

- ❑ server musí poslať minimálne jednu kópiu: F/u_s sekúnd
- ❑ Klient i potrebuje minimálne F/d_i sekúnd na download
- ❑ NF bitov musí byť stiahnutých na peerov dokopy
- ❑ Najrýchlejšie odosielanie zo všetkých peerov súčasne tvorí šírku pásma $u_s + \sum u_i$

$$d_{P2P} = \max \left\{ F/u_s, F/\min_i(d_i), NF/(u_s + \sum_i u_i) \right\}$$

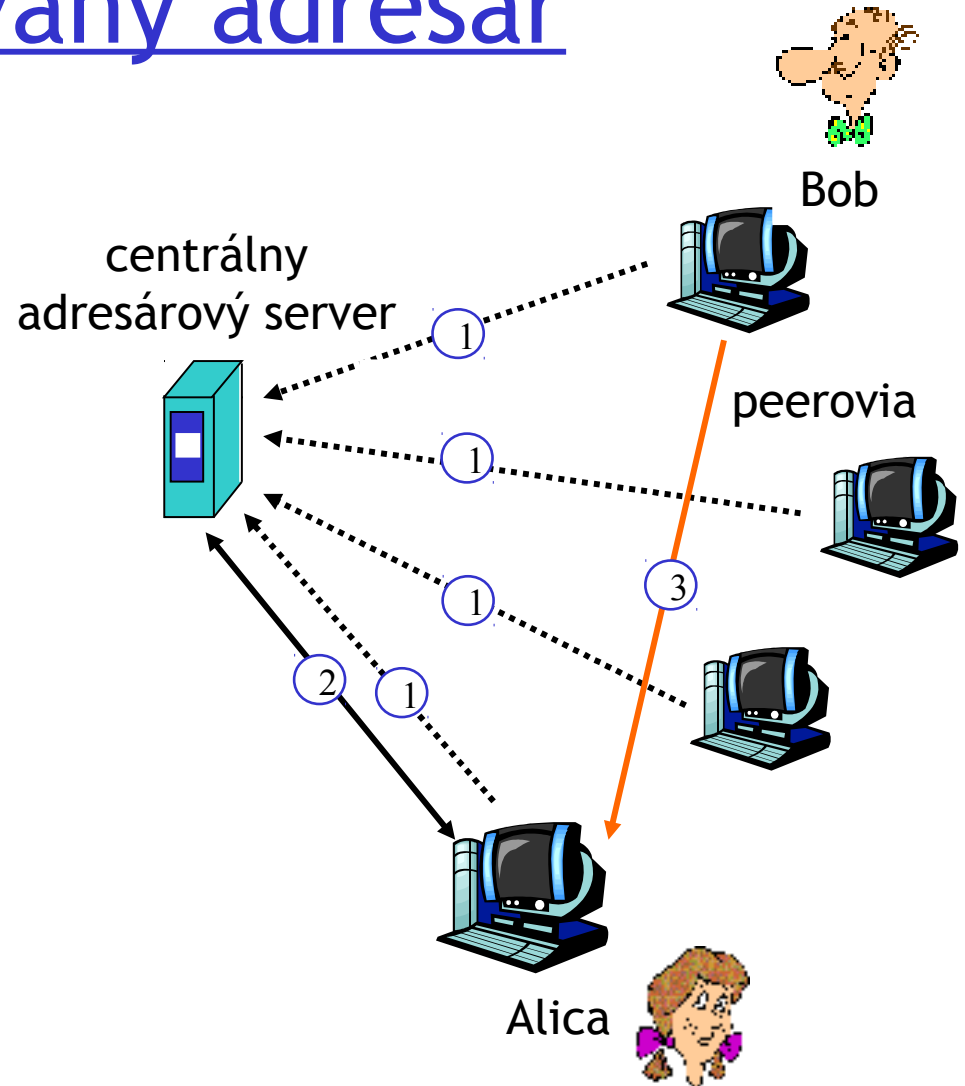
Porovnanie klient/server a P2P architektúry

P2P: centralizovaný adresár

dizajn pre “Napster”

- 1) peerovia sa napájajú kontaktovaním na centrálny server:
 - ❖ známa IP adresa
 - ❖ index obsahu zdieľaných adresárov
- 2) Alica na serveri vyhledá “Matrix”
- 3) Alica osloví Boba a požiada ho o zaslanié súboru “Matrix”

P2P: problémy s centrálnym adresárom

- ❑ single point of failure
- ❑ slabé miesto výkonu
- ❑ porušovanie copyrightov: prevádzkovateľ je jasným “cieľom” pre právne kroky

Prenos súborov je decentralizovaný, ale vyhľadávanie je centralizované

Query flooding: Gnutella

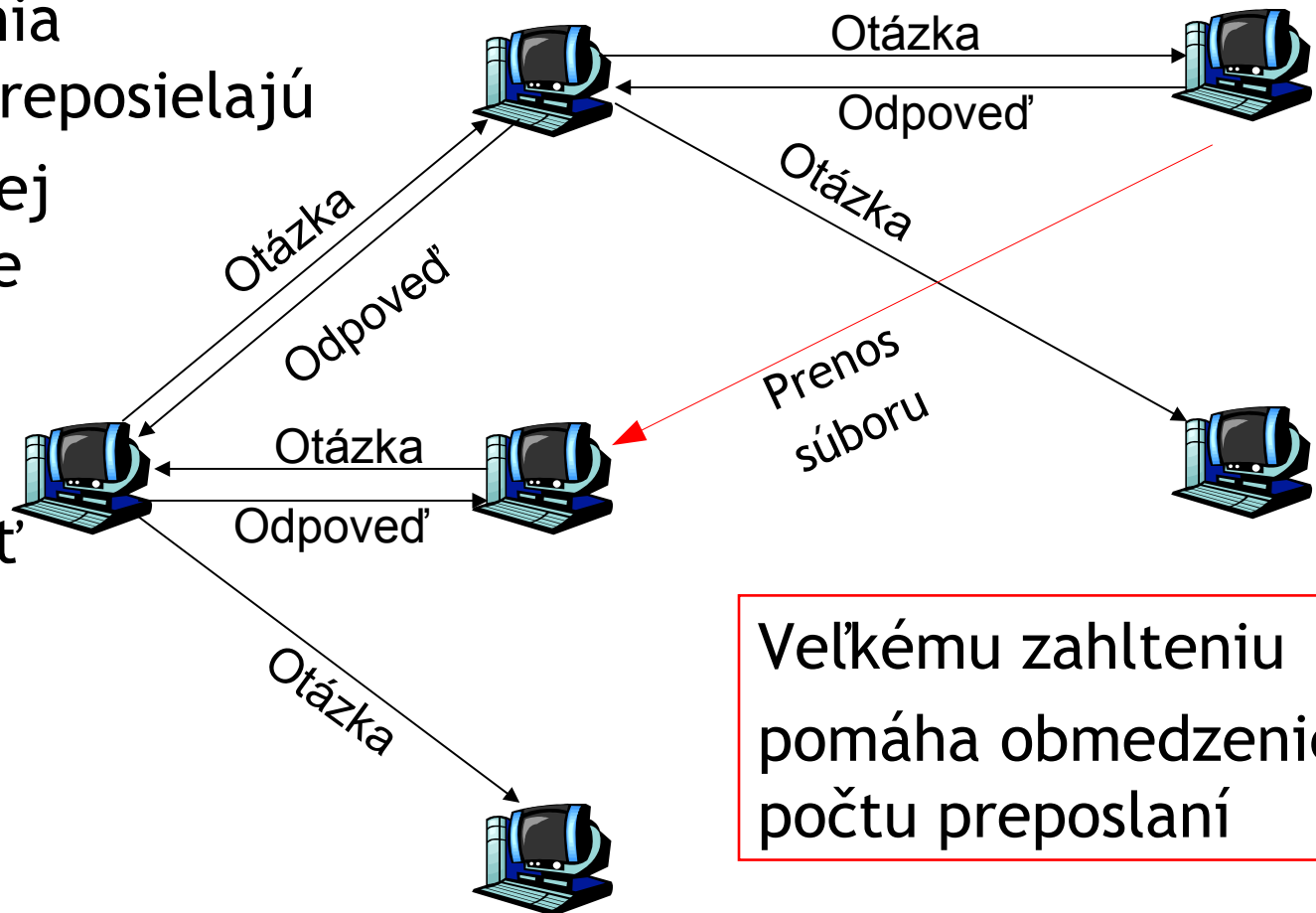
- ❑ “zaplavovanie požiadavkou”
- ❑ plne distribuovaná architektúra
 - ❖ bez centrálného servera
- ❑ verejný protokol
- ❑ Gnutella má veľa implementácií klientov

graf spojení klientov

- ❑ hrana v grafe = existujúce TCP spojenie medzi klientami X a Y
- ❑ hrana je virtuálne spojenie uzlov, nie fyzické
- ❑ jeden peer je typicky spojený hranou s menej ako 10 susedmi

Gnutella: protokol

- ❑ otázka je zaslaná cez existujúce TCP spojenia
- ❑ peerovia preposielajú otázky ďalej
- ❑ odpoveď je zasielaná rovnakou cestou späť

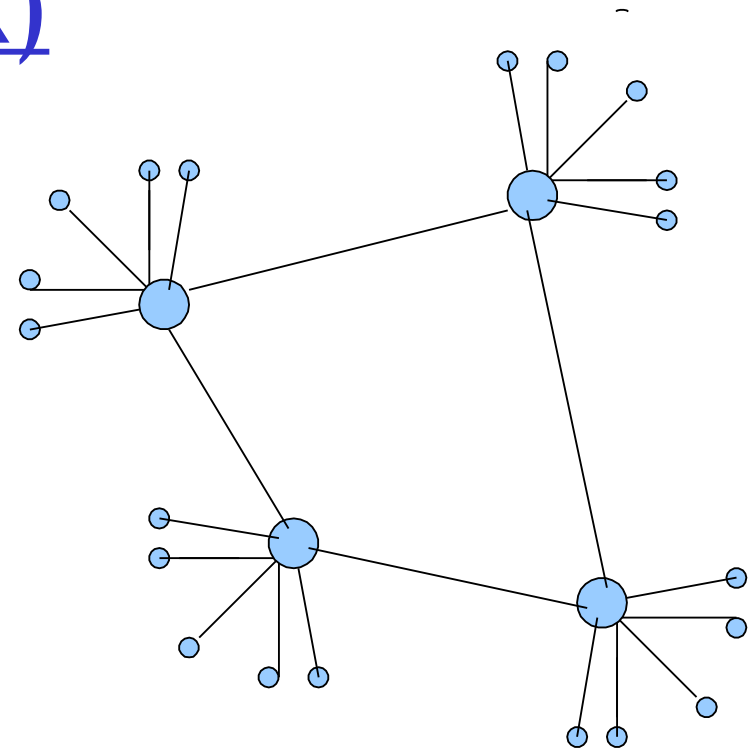
Veľkému zahlteniu
pomáha obmedzenie
počtu preposlaní

Gnutella: Pripájanie peerov

- ❑ Keď sa Alica chce pripojiť, musí sa napojiť na niektorého už napojeného peera v sieti Gnutella: použije zoznam kandidátov
- ❑ Alica skúša kandidátov v zozname, až sa jej podarí vytvoriť TCP spojenie napr. s Bobom
- ❑ **Zaplavenie:** Alica pošle Bobovi správu Ping
- ❑ Bob preposiela správu Ping svojim susedom v sieti, ktorí ju preposielajú ďalej, atď.
- ❑ “Niektorí” peerovia, ktorí príjmu správu Ping, odpovedia Alici správou Pong
 - ❖ Alica v svojej Ping správe prikladá vzdialenosť (počet preposlaní), z ktorej chce prijať Pong správy
- ❑ Alica prijme správy Pong a môže vytvoriť s niektorými nové TCP spojenia

Hierarchická sieť (Kazaa a jej protokol FastTrack)

- ❑ kompromis medzi centralizovaným indexom a zaplavovaním požiadavkami
- ❑ každý peer je buď vedúci skupiny, alebo pripojený na vedúceho skupiny
 - ❖ TCP spojenia medzi peerami a ich vedúcim skupiny
 - ❖ TCP spojenia medzi niektorými vedúcimi skupiny
- ❑ Vedúci skupiny indexuje obsah adresárov svojich členov
- ❑ Vedúci skupín medzi sebou používajú zaplavovanie

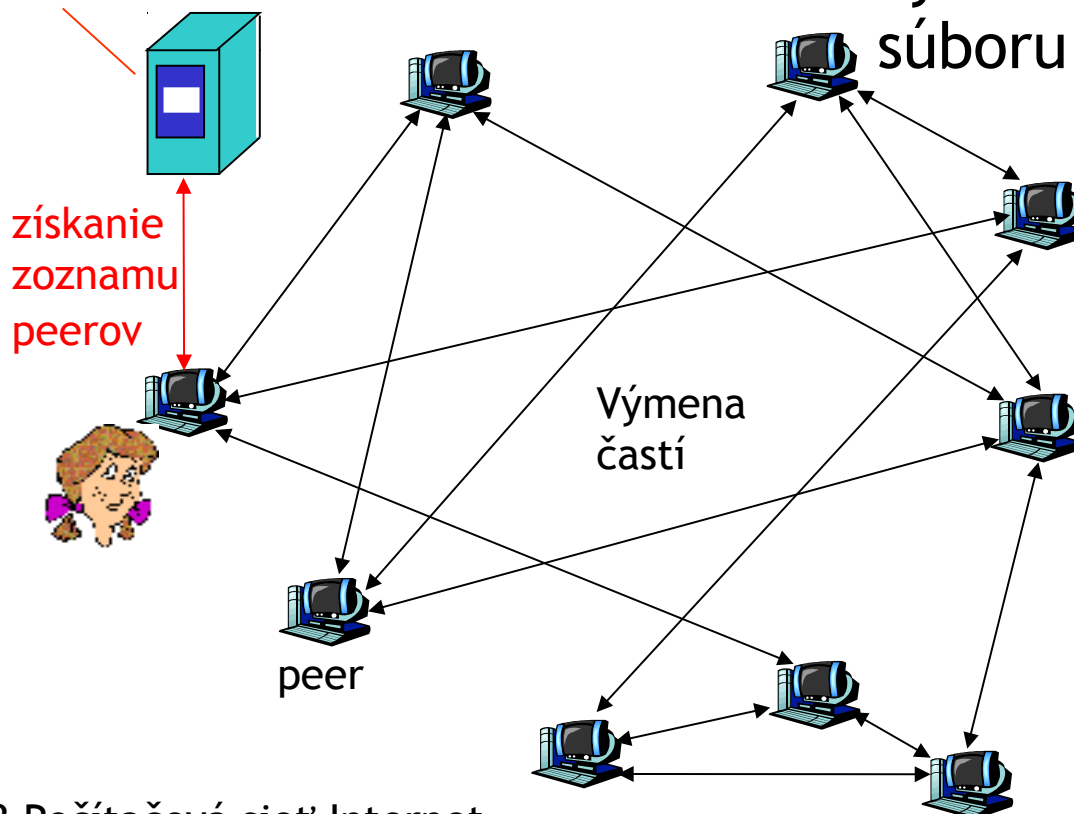
- Bežný peer
- Vedúci skupiny
- TCP spojenie

BitTorrent

- distribúcia súborov cez P2P

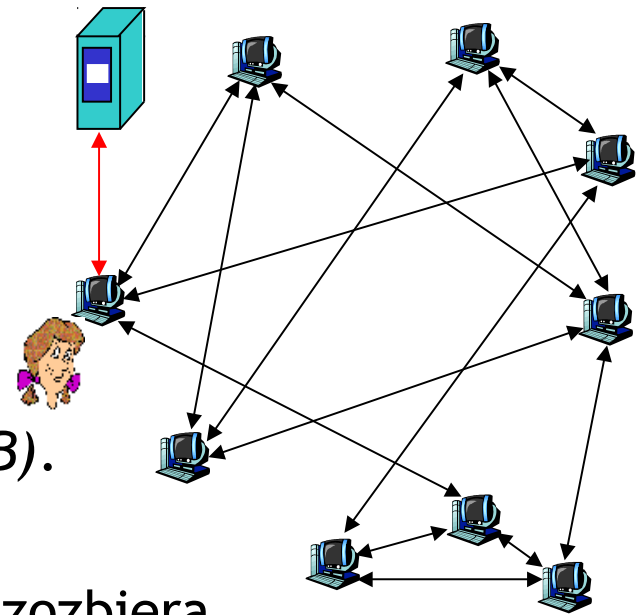
tracker: registruje peerov zúčastnených na distribúcii

torrent: skupina peerov vymieňajúca si časti súboru

BitTorrent

- ❑ súbor je rozdelený na malé časti
= **chunks** (mocnina 2, typicky 256 KB - 4 MB).
- ❑ peer sa napojí na torrent:
 - ❖ nemá žiadne časti, ale časom si nejaké zozbiera
 - ❖ je registrovaný u trackera na získanie zoznamu peerov, na ktorých sa napojí
 - alternatívne cez peer exchange/local peer discovery
- ❑ počas sťahovania, peer posiela na požiadanie tie časti, ktoré už má, iným peerom
- ❑ peerovia sa môžu pripájať a odpájať
- ❑ keď peer doťahal celý súbor, môže sa (sebecky) odpojiť alebo (obetavo) ostať napojený = **seeder**

BitTorrent

Výber častí na sťahovanie:

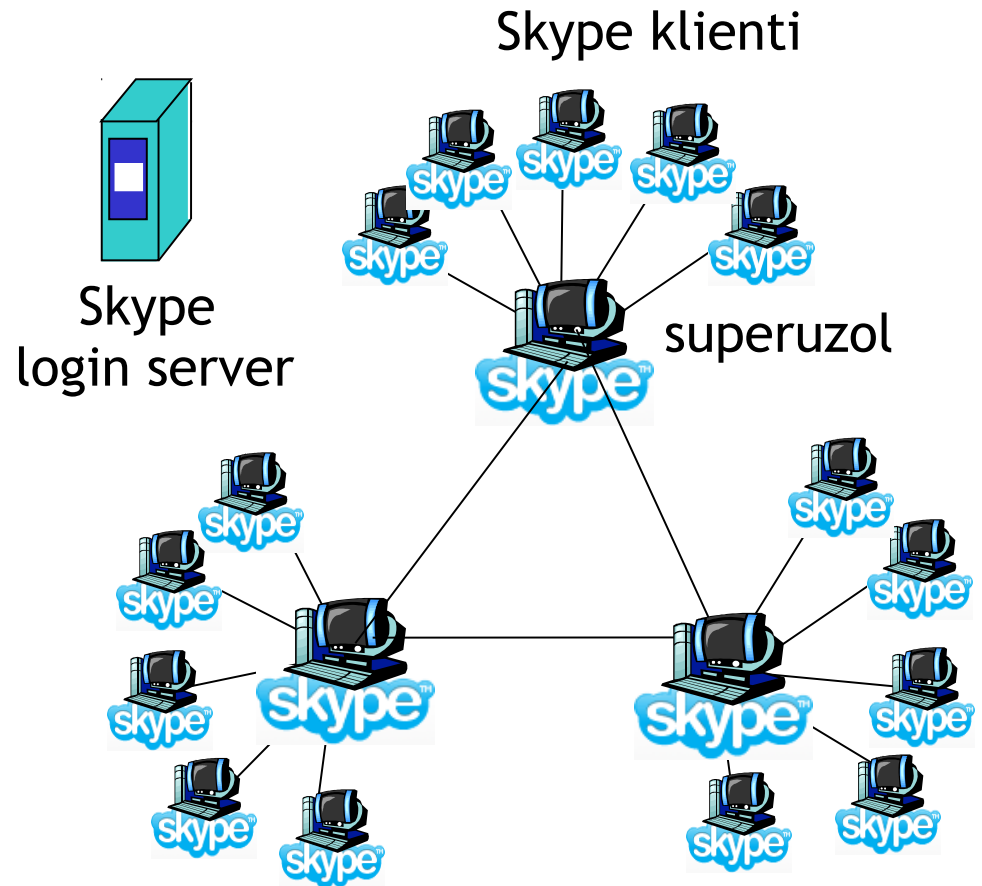
- ❑ V ľubovoľnom čase majú peerovia rôzne podmnožiny častí
- ❑ Peer (Alica) stále dookola žiada svojich susedov o zoznam častí, ktoré majú
- ❑ Alica generuje žiadosti o tie časti, ktoré zatiaľ nemá
 - ❖ najskôr najzriedkavejšie

Odosielanie častí (príklad):

- ❑ Alica odosiela časti štyrom žiadajúcim susedom, ktorí jej posielajú svoje časti *najvyššou rýchlosťou*
 - ❖ Prepočítava najlepších 4 každých 10 sekúnd
- ❑ každých 30 sekúnd si vyberie jedného náhodného žiadateľa a pošle mu, čo žiadal
 - ❖ Tento peer sa môže dostať medzi najlepších štyroch

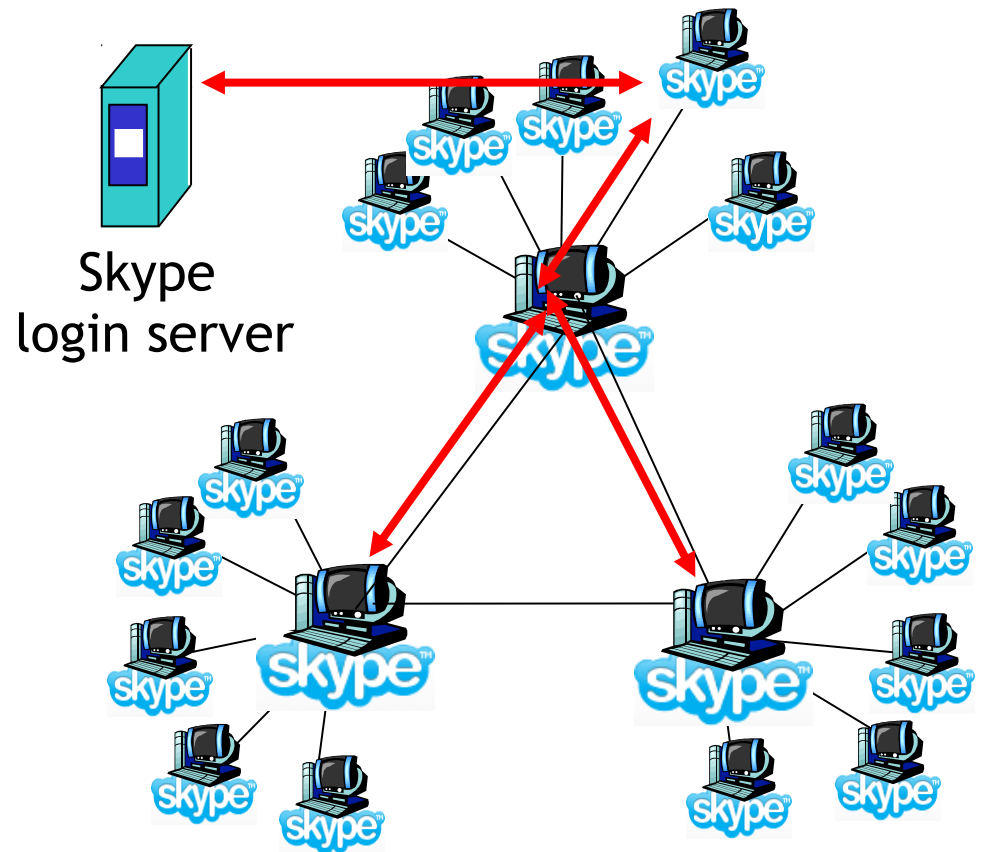
Skype

- ❑ P2P (pc-to-pc, pc-to-phone, phone-to-pc) Voice-Over-IP (VoIP) aplikácia
 - ❖ tiež Instant Messaging
- ❑ neverejný protokol aplikačnej vrstvy (všetko čo vieme, je odpozorované)
- ❑ reverzným inžinieringom boli získané zdrojové kódy
- ❑ hierarchická sieť

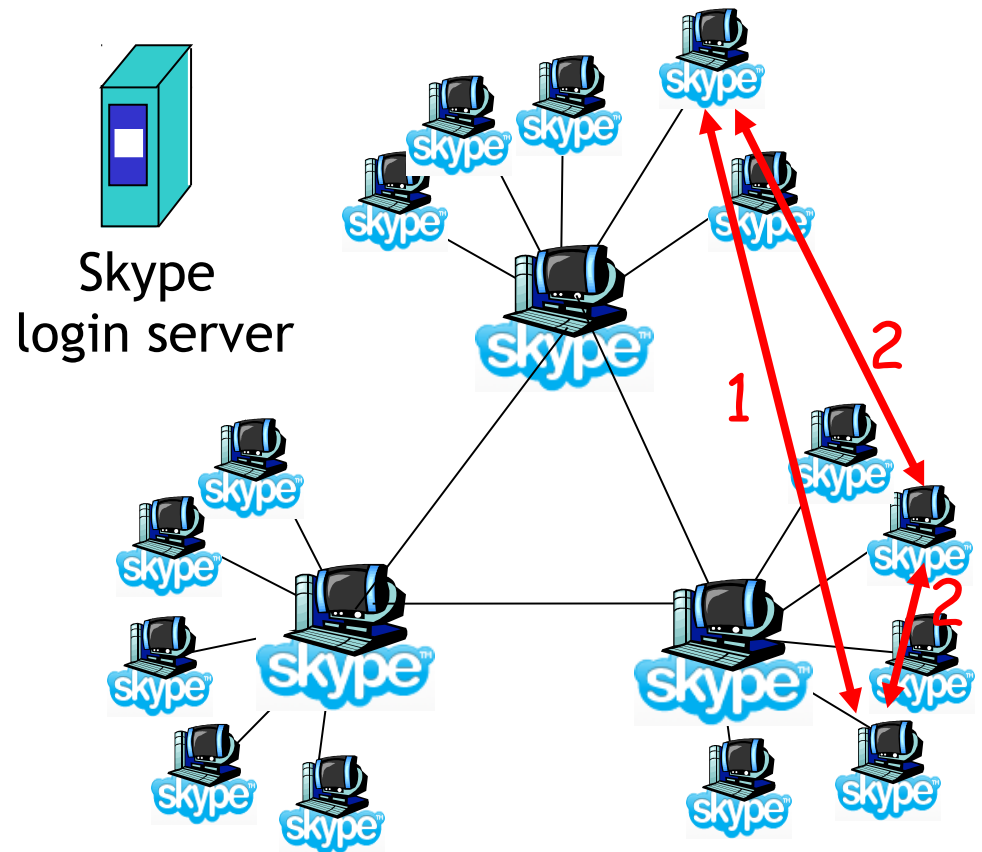
Skype

- ❑ Peer sa autentifikuje voči login serveru,
- ❑ z registruje sa u blízkeho superuzla,
- ❑ jeho superuzol ho informuje o jeho on-line kontaktoch,
- ❑ na superuzloch je (pravdepodobne) distribuovaný index kontaktov.

Skype

- ❑ **telefonát:** cieľový peer je informovaný jeho superuzlom
- ❑ ak jeden z peerov má verejnú IP adresu, napoja sa **priamo** a komunikujú medzi sebou **(1)**
- ❑ ak nie, superuzol vyberie **prostredkovateľa** spomedzi peerov s verejnou IP, obaja telefonujúci sa naňho napoja cez TCP kanál a celá komunikácia ide cez neho **(2)**

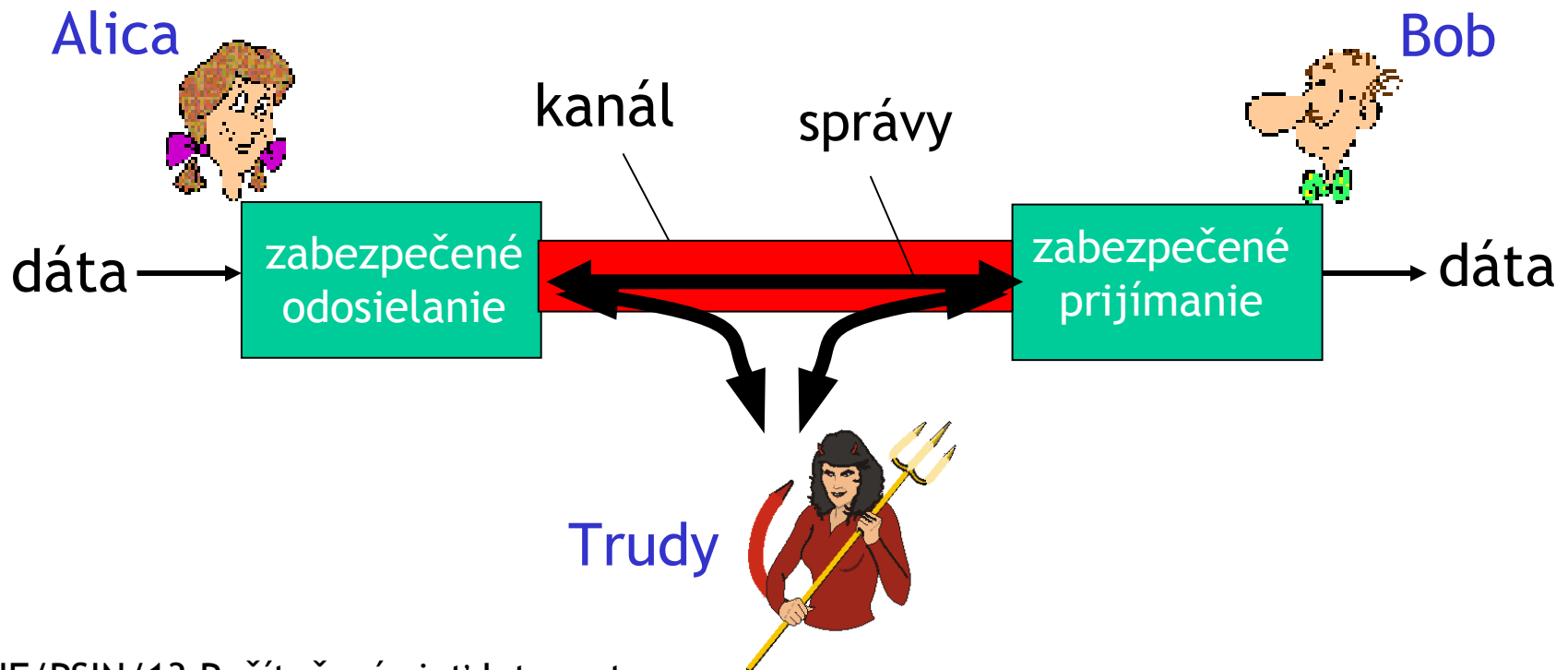

Zabezpečenie protokolov

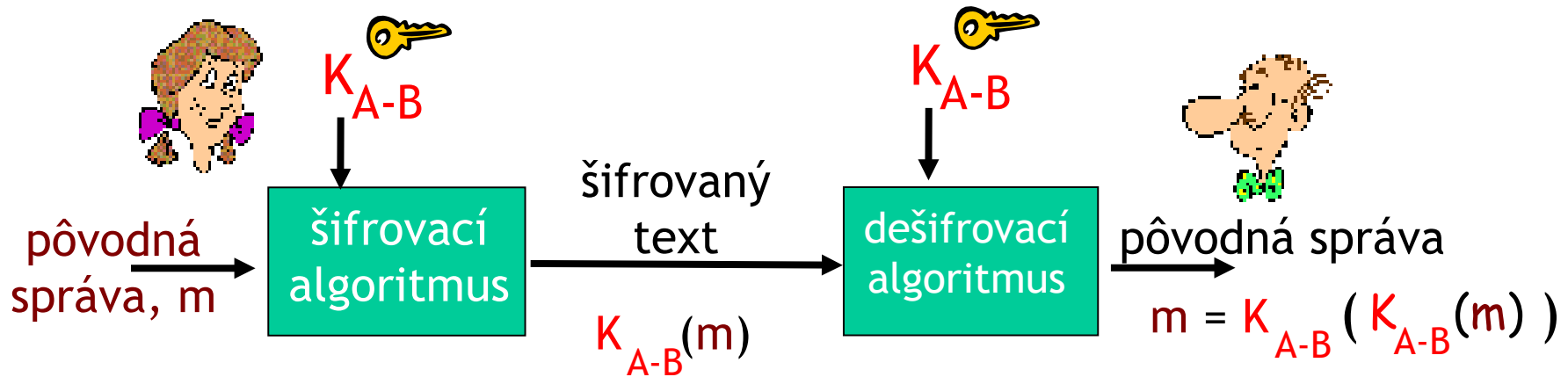
- zdefinujeme dôležité pojmy
 - ❖ symetrické šifrovanie
 - ❖ asymetrické šifrovanie, súkromný a verejný kľúč
 - ❖ elektronický podpis
 - ❖ poskytovateľ dôveryhodných služieb (certifikačná autorita)
- príklad zabezpečenia pre aplikačné protokoly
- ...iba “slabý vývar” bezpečnosti na internete

Priatelia a útočníci: Alica, Bob, Trudy

- známe mená vo svete bezpečnosti sietí
- Alica a Bob chcú “bezpečne” komunikovať
- Trudy (útočník) môže odpočúvať, meniť, mazat’ a pridávať správy do ich spojenia

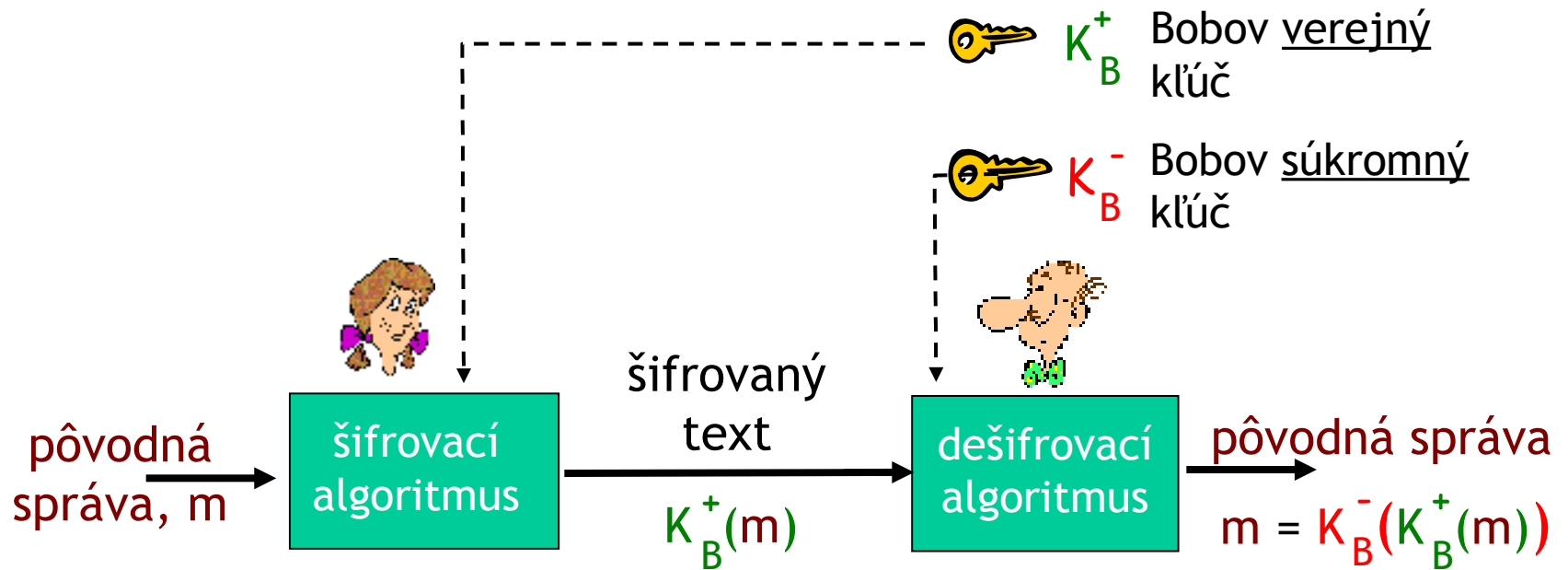

Symetrická kryptografia

- **Symetrická kryptografia:** Alica a Bob zdieľajú rovnaký symetrický kľúč: K_{A-B}
- **Otázka:** Ako si Alica a Bob dohodnú spoločný kľúč, ak ho zatiaľ dohodnutý nemajú?

Asymetrická kryptografia

Vlastnosti súkromného z verejného kľúča

Požiadavky:

- 1 Potrebujeme K_B^+ () a K_B^- () také, že

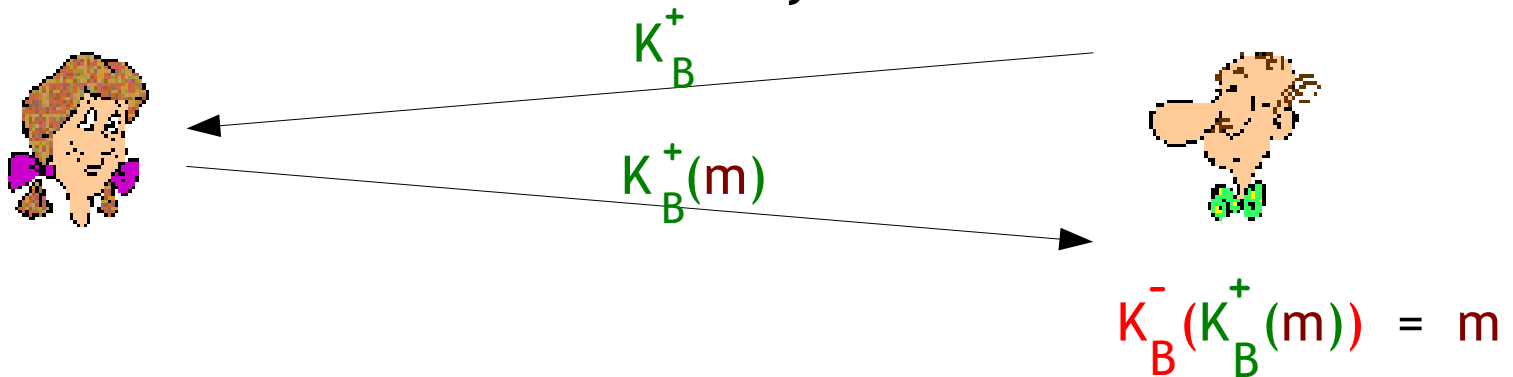
$$K_B^-(K_B^+(m)) = m$$

- 2 Ak máme verejný kľúč K_B^+ , malo by byť nemožné vypočítať z neho súkromný kľúč K_B^-

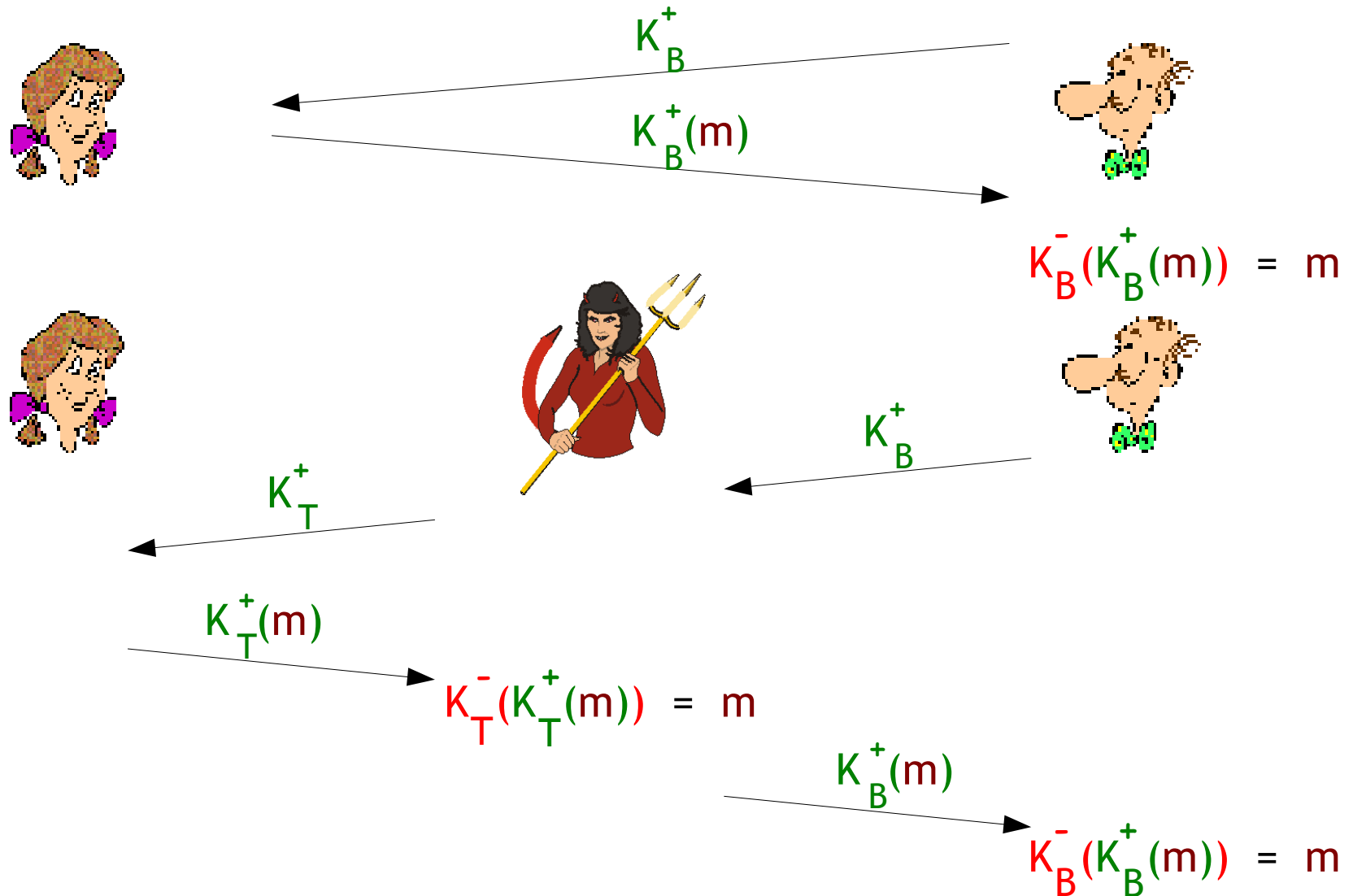
Napr. pre algoritmus **RSA**: Rivest, Shamir, Adleman platí aj užitočný opačný vzťah: $K_B^+(K_B^-(m)) = m$

Problém distribúcie verejného kľúča

- Ako si má Alica bezpečne stiahnuť Bobov verejný kľúč?
 - ❖ Keďže je verejný, Bob ho môže dať hocikomu - ak ho niekto iný prečíta, tak to nevadí
 - ❖ Zavesí ho na web?
 - ❖ Pošle ho ako prvú správu spoločnej komunikácie?
 - ❖ Ale čo ak ho niekto medzi nimi vymení?

Man-in-the-middle

Šifrovacia hash funkcia

- vezmeme ľubovoľne dlhú správu m , vygenerujeme hodnotu $H(m)$ fixnej dĺžky, ktorú následne môžem zašifrovať s použitím kľúča K
- vlastnosti šifrovacej hash funkcie:
 - ❖ malo by byť výpočtovo ťažké nájsť dve rôzne správy x a y také, že $H(x) = H(y)$
 - ❖ na základe znalosti $H(m)$ by sme nemali vedieť získať m

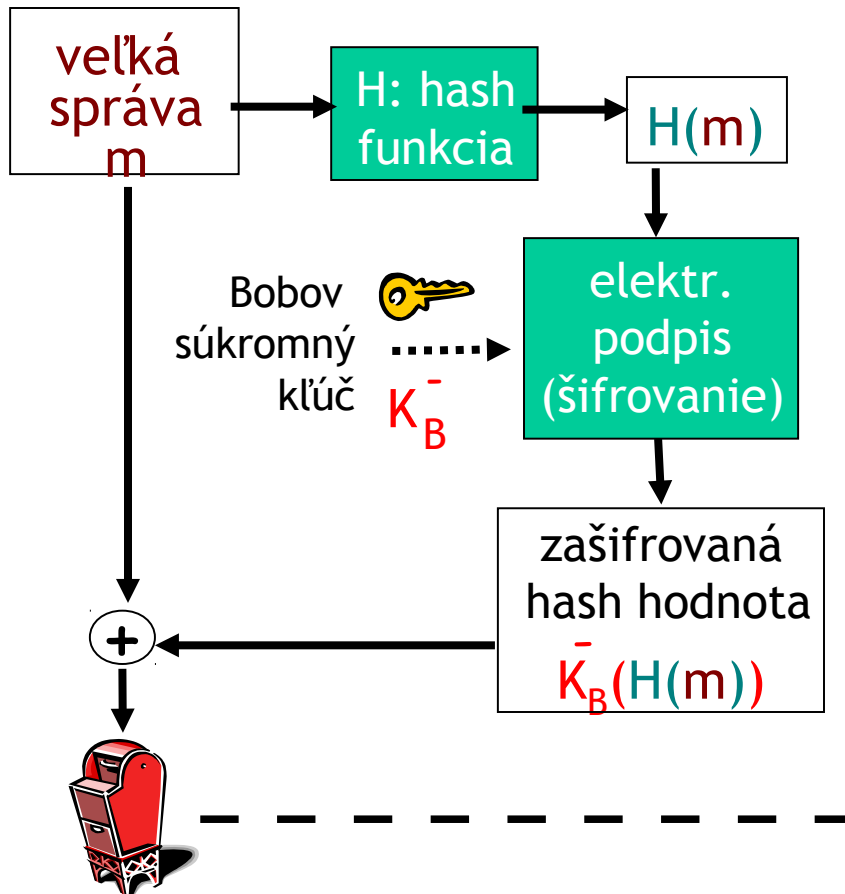
Elektronický podpis

šifrovacia technika analogická s ručným podpisom

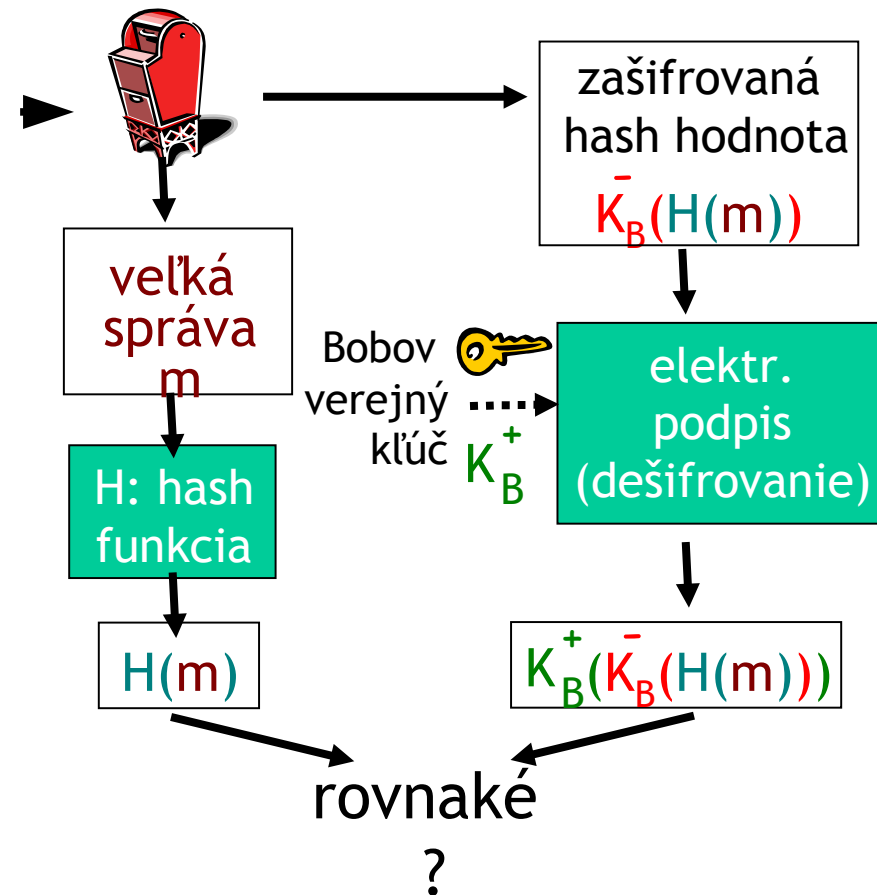
- ❑ odosielateľ (Bob) elektronicky podpíše jeho dokument deklarujúc, napr. že je autorom dokumentu
- ❑ podpis sa prikladá k pôvodnému (nezašifrovanému) dokumentu
- ❑ **verifikovateľnosť**: vieme dokázať, že dokument je podpísaný Bobovým podpisom
- ❑ **nepopierateľnosť**: vieme tvrdiť, že podpis tohto dokumentu nemohol byť vygenerovaný niekým iným ako Bobom

Elektronický podpis

Bob odošle elektronicky podpísanú správu:

Alica overí pravosť podpisu a neporušenie elektronickej podpísanej správy:

Certifikovanie verejného kľúča

problém s verejným kľúčom:

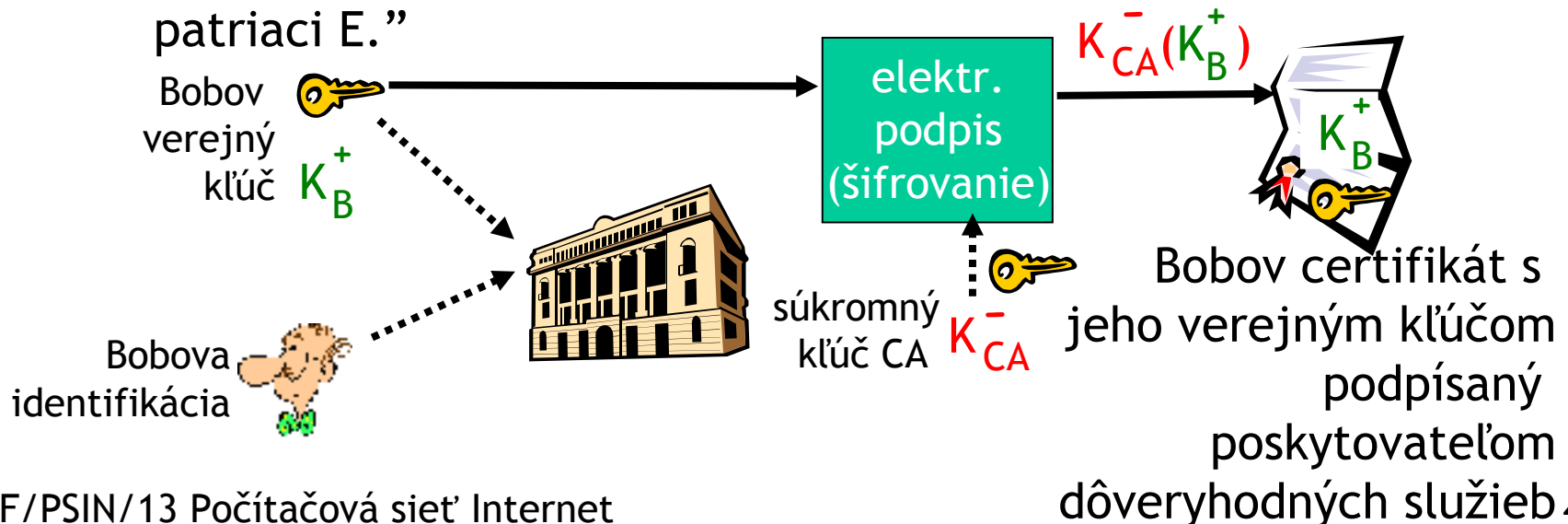
- Keď Alica získa Bobov verejný kľúč (z webstránky, e-mailu), ako môže *vedieť*, že je to Bobov a nie Trudyn verejný kľúč?

riešenie:

- poskytovateľ dôveryhodných služieb (certifikačná autorita)

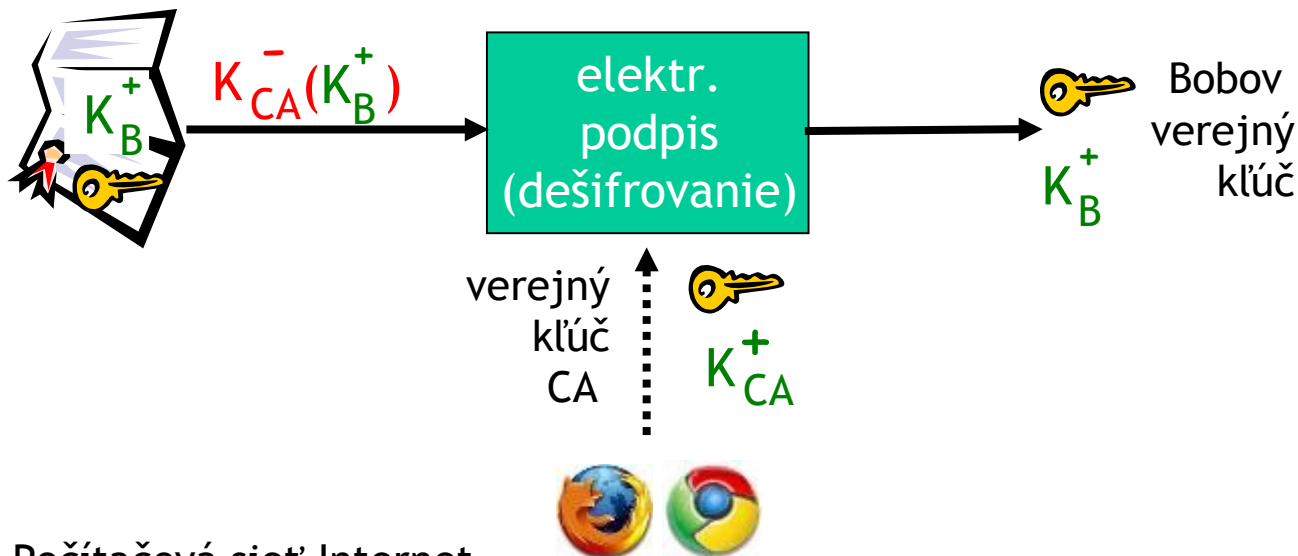
Poskytovateľ dôveryhodných služieb

- **Poskytovateľ dôveryhodných služieb (CA):** spája entitu E (počítač, osobu) s jej verejným kľúčom.
- E si registruje svoj verejný kľúč u CA.
 - ❖ E poskytne “dôkaz identity” pre CA.
 - ❖ CA vytvorí certifikát spájajúci E a jeho verejný kľúč
 - ❖ certifikát je elektronicky podpísaný poskytovateľom dôveryhodných služieb, ktorý tvrdí: “Toto je verejný kľúč patriaci E.”

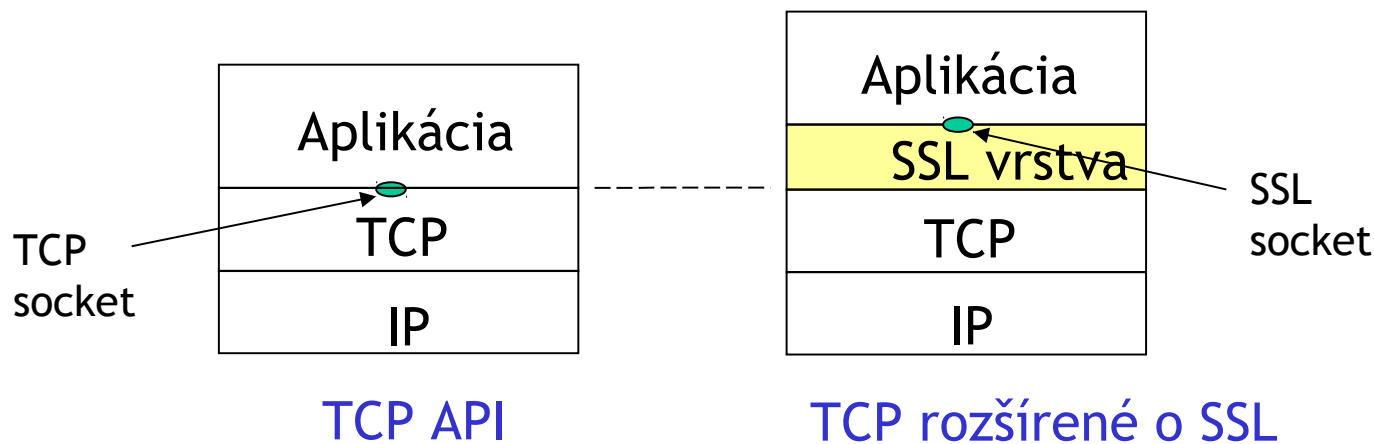
Poskytovateľ dôveryhodných služieb

- Keď Alica chce získať Bobov verejný kľúč:
 - ❖ vezme si Bobov certifikát (od Boba alebo inak).
 - ❖ použije verejný kľúč CA a získa tak overený Bobov verejný kľúč
 - ❖ verejné kľúče kvalifikovaných poskytovateľov dôveryhodných služieb bývajú súčasťou inštalácie sieťových programov (napr. web. prehliadačov)

Secure sockets layer (SSL)

- poskytuje zabezpečený kanál pre ľubovoľnú sieťovú aplikáciu založenú na TCP protokole
 - ❖ Napr. HTTPS, FTPS, VoIP, IMAPS, POP3S, XMPP
- jeho nástupca je TLS: Transport Layer Security aktuálne vo verzii 1.2 (RFC:5246)
- radí sa do transportnej vrstvy
- poskytuje služby:
 - ❖ Autentifikácia servera, šifrovanie dát, autentifikácia klienta (voliteľná)

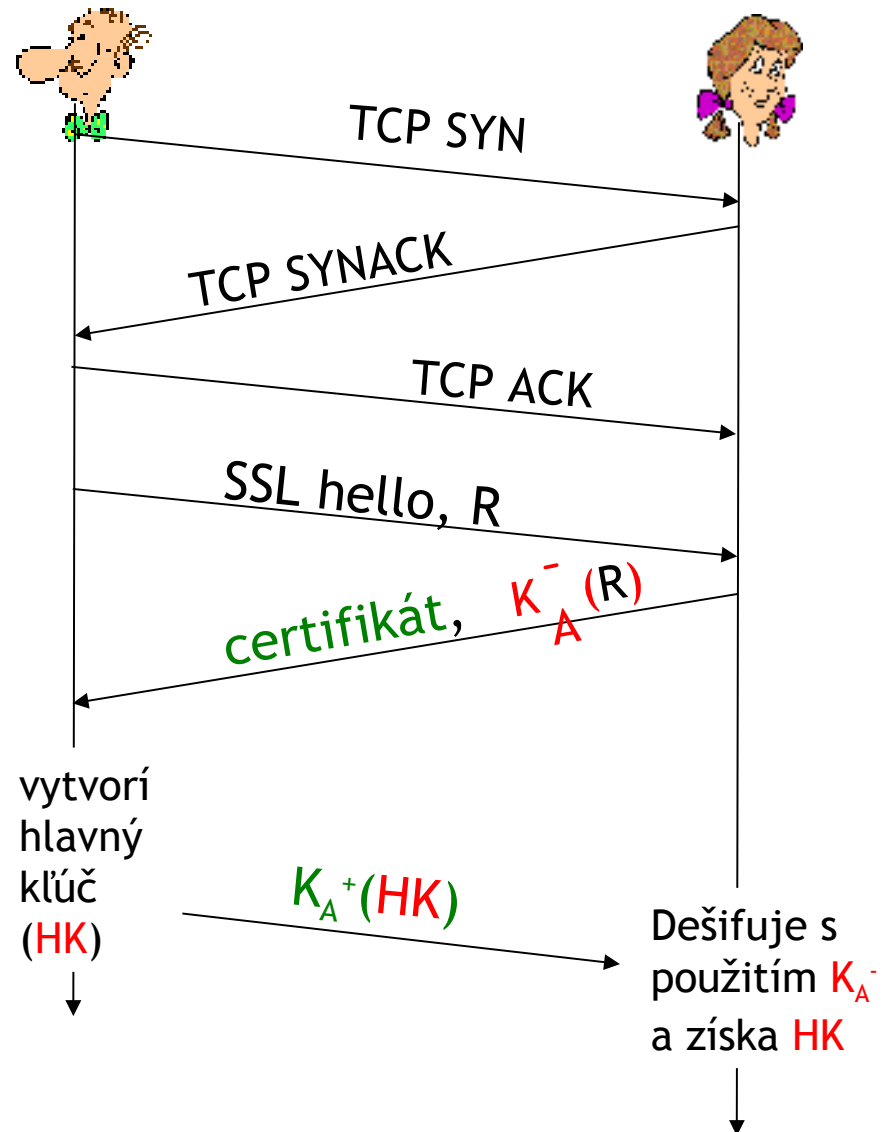

Vlastnosti SSL protokolu

- ❑ Súkromné spojenie
 - ❖ Všetky správy sú šifrované symetrickým šifrovacím kľúčom vytvoreným nanovo pre každé nové spojenie
- ❑ Zabezpečené a spoľahlivé dohadovanie šifrovacieho kľúča
 - ❖ šifrovací kľúč pre komunikáciu môže byť známy iba komunikujúcim stranám
 - ❖ žiaden útočník nemôže do tohto dohadovania zasiahnuť bez toho, aby bol odhalený
- ❑ Integrita správ
 - ❖ Každá správa je podpísaná pomocou šifrovacej hash funkcie
- ❑ Autentifikácia komunikujúcich
 - ❖ S použitím certifikátov

SSL: idea dohadovania hlavného kľúča

- Bob iniciuje TCP spojenie s Alicou a pošle jej náhodnú hodnotu R
- autentifikuje Alicu cez jej certifikát podpísaný certifikačnou autoritou a dešifrovaním získa R s pomocou jej verejného kľúča
- vytvorí symetrický kľúč **HK** a zašifruje ho Alicinim verejným kľúčom - výsledok pošle Alici

Ďakujem za pozornosť

Modifikované slajdy z knihy:

Computer Networking: A Top Down Approach ,
4th edition.

Jim Kurose, Keith Ross
Addison-Wesley, July 2007.